

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕКОНОМИЈУ И ИНЖЕЊЕРСКИ МЕНАџМЕНТ
У НОВОМ САДУ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

- Међународни стандарди финансијског извештавања на бази поштене вредности и корпоративно управљање у Србији-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none">
1. Датум и орган који је именовао комисију 19.05.2015. год. Наставно-научно веће Факултета за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду, у саставу Универзитета Привредна академија у Новом Саду
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:<ol style="list-style-type: none">
1. Бранко Ж. Љутић, редовни професор, Финансије и банкарство, изабран 26.11.2011. год., Факултет за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду, Универзитет Привредна Академија у Новом Саду,
2. Драган Солеша, редовни професор, Квантитативне методе и информациони системи, изабран 27.04.2011. год., Факултет за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду, Универзитет Привредна Академија у Новом Саду,
3. Марко Царић, редовни професор, Мултидисциплинарна економска ужа научна област, изабран 20.02.2012. год., Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна Академија у Новом Саду.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none">
1. Име, име једног родитеља, презиме: Живојин Боривоја Прокоповић
2. Датум рођења, општина, Република: 17.07.1969., Лесковац, Србија
3. Датум пријаве, место и назив докторске тезе: 2008, Нови Сад, „Међународни стандарди финансијског извештавања на бази поштене вредности и корпоративно управљање у Србији“
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Економске науке
5. Радно искуство:<ul style="list-style-type: none">
• Има укупно радно искуство од 20 година и у овом периоду обављао је послове професора економске групе предмета у Економској школи „Ђука Динић“ (19 година) и Трговинско-угоститељској школи „Војислав Николајевић“ (1 година) у Лесковцу. У ТУШ „Војислав Николајевић“, као приправник, предавао је предмете Рачуноводство, Економику трговине, Трговинско пословање, Економику туризма, Спољнотрговинско и девизно пословање, а у Економској школи „Ђука Динић“ предмете Пословне финансије, Рачуноводство, Ревизију и Предузетништво, где и сада ради као професор истих предмета.
• Стручни сарадник на предметима Рачуноводство и Финансијски менаџмент на Вишој школи за пословне секретаре и менаџмент у Сремским Карловцима – Нови Сад (од 2002. до 2006.);
6. Публиковани радови по категоријама:
СПИСАК ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА
<p>Уџбеници:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. „Финансијско рачуноводство и биланс“, коаутор, III издања, Проинком, Београд, 2004, 2005. и 2006.
2. „Репетиторијум о исказивању имовинске ситуације предузећа“, коаутор, II издања, Проинком, Београд, 2002. и 2004. (M42 – 5)

3. „Рачуноводство у трговини“, коаутор, Факултет за трговину и банкарство, Београд, 1999.

Чланци:

1. О ефикасности финансијских тржишта, коаутор, Зборник радова Више школе за пословне секретаре и менаџмент, Нови Сад 1-2/05.
2. Финансијски обрачун са дугорочним хартијама од вредности – обвезнице, Зборник радова Више школе за пословне секретаре и менаџмент, Нови Сад 1-2/05.
3. О акцијама као дугорочним хартијама од вредности, Зборник радова Више школе за пословне секретаре и менаџмент, Нови Сад 1-2/05.
4. Нешто о фазама ревизије, Економика, Ниш бр. 1-2/05.
5. Важност рачуноводствених информација о основним средствима за финансијски менаџмент, Економика, Ниш, бр. 4/05.
6. Обрачун трошкова и учинака (погонско рачуноводство), коаутор, Економика, Ниш, бр. 5-6/05.
7. Рачуноводство, контрола и ревизија предузетништва, Економика, Ниш, бр. 5-6/07.
8. Глобализација финансијских токова и пословно банкарство, коаутор, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
9. Тржиште финансијских деривата у условима глобализације, коаутор, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
10. Глобализација финансија и мале земље, коаутор, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
11. Домети и ограничења хармонизације финансијског извештавања у Србији, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
12. О конкурентној предности у условима глобализације (рачуноводствени аспект), коаутор, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
13. Извештај о ревизији финансијских извештаја, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
14. Још нешто о ревизији, коаутор, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
15. Извештаји рачуноводства у условима инфлације, коаутор, Зборник радова наставника и сарадника Нишке пословне школе, бр. 1/08.
16. Нешто о финансијским извештајима, коаутор, Економика, Ниш, бр. 1-2/08. **(M53 - 1)**
17. О нашој привредној стварности данас, коаутор, Економика, Ниш, бр. 5-6/08. **(M53 - 1)**
18. Нешто о рачуноводству одговорности, коаутор, Економика, Ниш, бр. 1-2/09. **(M53 - 1)**
19. Садржина и теоријско одређење транзиције и реструктурирања привреде и државе, енглески превод, коаутор, Економика, Ниш, бр.3-4/09. **(M53 - 1)**
20. Садржина и теоријско одређење транзиције и реструктурирања привреде и државе, коаутор, Економика, Ниш, бр. 3/11. **(M53 - 1)**
21. Услуге финансијског консалтинга данас, коаутор, Економика, Ниш, бр. 2/12. **(M52 - 2)**
22. Контрола трошкова као основа технолошке подршке управљању, коаутор, Економика, Ниш, бр.4/12. **(M52 - 2)**
23. Значај финансијске контроле и надзора мале фирме, енглески превод, коаутор – Економика, Ниш, бр. 1/2013. **(M52 - 2)**
24. Економско-политичка снага и улога глобалних корпорација у савременом свету, енглески превод, коаутор – Економика, Ниш, бр. 2/2013. **(M52 - 2)**
25. Остварење конкурентске предности применом вертикалних интеграција и диверсификација, коаутор – Економика, Ниш, бр. 4/2013. **(M52 - 2)**
26. Интерни обрачун у функцији доношења пословних одлука, коаутор – Економика, Ниш, бр. 1/2014. **(M52 – 2)**
27. Нека питања профитне децентрализације фирме, коаутор – Економика, Ниш, бр. 3/2014. **(M52 – 2)**

Реферати:

1. Analysis of a Company's Solvency, коаутор – 2nd International Conference „Application of New Technologies in Management“, ANTIM, Тара, април 2010. **(M33 – 1)**
2. Менаџмент и финансијски консалтинг данас, коаутор, Међународна научна конференција, Универзитет Унион Београд, Факултет за пословно индустријски менаџмент, 20.-21.04.2012. **(M33 – 1)**
3. Институције меродавне за хармонизацију финансијског извештавања, коаутор, Међународна научна конференција, Универзитет Унион Београд, Факултет за пословно индустријски

- менаџмент, 20.-21.04.2012. (M33 – 1)
4. Need for Harmonization and Factors Influencing Financial Reporting Harmonization, koautor, 2nd International Conference „Economics and Management – Based on New Technologies“, EMoNT, 14.-17.06.2012., Врњачка Бања. (M33 – 1)
  5. Modern technology in integral logistics, коаутор, 12th International Conference „Research and Development in Mechanical Industry“, RaDMI, 13.-17.09.2012., Врњачка Бања. (M33 – 1)
  6. Role and Importance of Financial Control and Supervision of a Small Company, коаутор, 3rd International Conference „Economics and Management – Based on New Technologies“, EMoNT, 13.-16.06.2013., Врњачка Бања. (M33 – 1)
  7. Control of Material – Financial Business Activity, коаутор, 3rd International Conference „Economics and Management – Based on New Technologies“, EMoNT, 13.-16.06.2013., Врњачка Бања. (M33 – 1)
  8. Profitability and Corporate Governance, коаутор, 3rd International Conference „Economics and Management – Based on New Technologies“, EMoNT, 13.-16.06.2013., Врњачка Бања. (M33 – 1)
  9. „Application of International Accounting Standard/International Financial Reporting Standard (IAS/IFRS) Standard and Louns“, Annals of The University of Oradea, Fascicle of Management and Technological Engineering, ISSUE #2, August 2014., p.113., Romania. (M24 - 4)
  10. Приступ заштити екосистема и одрживи развој, коаутор, Међународна конференција „Животна средина и адаптација привреде на климатске промене“, Београд, 22.-24.05.2015. (M51 - 3)

Остали прикази:

1. Магистарски рад „Хармонизација финансијског извештавања у функцији обезбеђења квалитетних рачуноводствених информација“, Економски факултет, Ниш, одбрањен 24.12.2008. (M72 – 3)
2. Приказ уџбеника „Рачуноводство“ у издању Факултета за руководеће кадрове у привреди – „ФОРКУП“, Београд, Економика, бр.4/12. (M52 – 2)

М-фактор	Број референци	Коефицијент	Свега
М-24	1	4	4
М-33	8	1	8
М-42	1	5	5
М-51	3	1	3
М-52	8	2	16
М-53	5	1	5
М-72	3	1	3
Укупно	29		44

Сходно претходном, по основу публикованих научних радова, кандидат је укупно сакупио 44 бода.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Међународни стандарди финансијског извештавања на бази поштене вредности и корпоративно управљање у Србији“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Увод	8 страна
Теоријски оквир истраживања	6 страна
Тржишна конкуренција, доношење стандарда и рачуноводство у Србији	34 страна
Однос МСФИ и корпоративног управљања: повратне спреге и антагонизам	54 страна
Динамика прихватања МСФИ у Србији	32 стране
Корпоративно управљање и биланс стања предузећа у Србији	31 страна
Извештавање менаџмента у реалном времену	38 страна
Закључна разматрања	18 страна
Литература	14 страна

У уводном делу објашњен је предмет и циљ истраживања, као и концепт докторског рада. Темељни циљ истраживања, да се подстакне процес преношења знања са институција и регулаторних тела на привредне субјекте, као економске учеснике система, у дисертацији је постигнут. У том правцу су и била усмерења на подручје истраживања и радне хипотезе, као и методологије истраживања коришћених у дисертацији.

У глави два истражена је тржишна конкуренција у оквиру које је обухваћена експанзија финансијских услуга, раст конкуренција и тражња финансијских информација, јер су они основ увођења и унапређења МСФИ. Неоспорна је чињеница да МСФИ чине окосницу хармонизације рачуноводственог система извештавања, као вид професионалне регулативе међународног карактера. У том смислу недвосмислено је истакнута потреба спровођења реформе система финансијског извештавања у Србији у функцији елиминисања регулативе и праксе, која дерогира исте. У овом делу дисертације дат је и одговор на прецизно постављено питање: у којој мери се могу слободно примењивати и интерпретирати међународни стандарди у Србији.

У фокусу трећег дела докторске дисертације је успостављање односа и повратних спрега МСФИ са корпоративним управљањем, са посебним нагласком на процес унапређења квалитета корпоративног финансијског извештавања у привредним друштвима Србије. За прилагођавање наше земље новом глобалном тржишном окружењу снажно је наглашена потреба за повећањем поверења у међународне стандарде и њихову правилну примену. Због тога је у раду јасно истакнуто да се застарели стандарди који су постали контрапродуктивни, чиме ометају развој квалитетног корпоративног управљања, избаце из употребе. За приказивање основних елемената корпоративног управљања у финансијским извештајима и њихове везе са МСФИ, у раду је детаљно објашњена студија случаја одабраних производних предузећа у Србији, свакако у мери у којој је то било примарно могуће на основу публикованих финансијских извештаја анализираних предузећа.

Као логичан наставак, у четвртном делу у раду се прати динамика прихватања и прилагођавања МСФИ у Србији, од позитивног ка негативном, од утопије до стварности. Узимајући у обзир карактеристике рачуноводства развијених тржишних привреда и чињеницу да наше рачуноводство још увек заостаје за њима, намеће се закључак о потреби интегрисања система рачуноводства трошкова и управљачког рачуноводства Србије у модул МСФИ. Из тог разлога је стручно размотрено и питање у којој мери МСФИ обелодањују релевантне информације о капиталу и поштној вредности, као и о минималном и максималном ризику. Посебно је у овом делу дисертације наглашена улога топ менаџмента у фирмама у Србији, који треба да, као здраво језгро, буде носилац промена и развоја, које се тичу унапређења обрачунског система у предузећу.

Колега мр Живојин Б. Прокоповић се у петом делу рада успешно бави свим аспектима функционисања корпоративног управљања, као и финансијским исказима стања предузећа у Србији, дефинишући средства и обавезе предузећа, као и рачун добитка и губитка, заједно са њиховим интегрисањем са билансом стања у контексту динамичког финансијског извештавања. У овом делу рада доказана је фундаментална чињеница да су новчани токови незаобилазни при финансијском планирању и процени књиговодствене вредности акција, а њихова међусобна повезаност комплексно је размотрена и у том контексту научно презентирана. Надаље, МСФИ посматрани су као оквир извештавања, транспарентности и тржишне перспективне за предузећа у Србији.

У последњем делу рада наглашени су аспекти извештавања менаџмента у реалном времену, где су коректно разматрани модели експерименталних сценарија „шта-ако“ у билансу стања предузећа и презентирана је компаративна анализа стварног у односу на пројектовани биланс стања. Околност да је постојећи традиционални систем финансијског извештавања у савременим тржишним условима оптерећен одређеним слабостима, наметнула је потребу да се детаљније анализирају предности и недостаци информација из финансијских извештаја. У том смислу додатно је анализирана функција рачуноводства поштене тржишне вредности на основу МСФИ и менаџмента ризика.

У делу који се уско усмерава на закључке, основа је на синтетичко оцењивање да у целокупном контексту интернационализације економских односа значајно место припада рачуноводству и финансијском извештавању, као и корпоративном управљању и корпоративној друштвеној одговорности. То, недвосмислено је закључено у раду, из једноставног разлога што финансијски извештаји представљају једну од кључних полуга у процесу регулисања пословних односа између предузећа која припадају различитим нацијама. Са друге стране, у претходних десет година, јасно је указано у раду да је дошло до значајних промена које утичу на квалитет корпоративног управљања у Србији. С тим у вези, највећи број некадашњих друштвених предузећа је приватизован. Одређени број такозваних

већих предузећа је преузео страни капитал. Приватизација је изведена продајом 70% пакета акција једном инвеститору, што је утицало на то да структура и тип управљања буду у корист већинског власника који поставља и контролише менаџмент.

На важност развоја корпоративног управљања у Србији у наредном периоду указано је у истраживању из још једног битног разлога – снажно изражена потреба за унапређењем система екстерног примарно берзанског финансирања предузећа, како у Србији, тако и у региону у целини. За делимично ублажавање ове слабости, у раду је формулисан предлог у облику идеје - да се у наредном периоду да већи значај финансирању предузећа кроз тржиште капитала (кроз емисију акција и корпоративних обвезница). За остварење овог циља, у истраживањима се снажно инсистира на уважавању један од основних услова – на константном унапређењу корпоративног управљања предузећа која се налазе или ће се наћи на берзи, за шта ја фундамент квалитетно финансијско извештавање на основу МСФИ/МРС.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Рад се у целини и деловима конзистентно бави питањима квалитета финансијског извештавања у Србији у функцији унапређења корпоративног управљања. То се чини на савремен начин и то посматрано кроз аналитичку решетку економске науке, науке о менаџменту, посебно теорије рачуноводства.

Предмет истраживања је теоријски модел апликације Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ) на основу поштене вредности у контексту ефикасне примене у пракси која доприноси унапређењу квалитета финансијског информисања предузећа као и свих заинтересованих - стејкхолдери. Тако дефинисан теоријски модел са аналитичким сагледавањем реалних домета у пракси је темељ унапређења квалитета корпоративног управљања и корпоративне друштвене одговорности што доприноси квалитету финансијских инвестиција и привредном развоју у Србији. Тачно је оцењено је да ће развој и потребе даљих реформи и континуираног унапређења праксе финансијског извештавања на основу МСФИ управо имати највећи изазов у сфери процењивања поштене то јест фер тржишне вредности у Србији, земљи у којој се ови концепти тек теоријски елаборирају а стварно је пракса веома удаљена од њих. Механичка апликација МСФИ у пракси финансијског извештавања у Србије свакако да није гаранција да ће бити поједностављено процењивање билансних позиција и улазних информација за финансијско извештавања. Такав исход реформи обрачунског система и унапређења праксе финансијског извештавања могао би имати негативне реперкусије по кључне стејкхолдере и квалитет процеса одговорног, али и пословно ефикасног корпоративног управљања у Србији.

Резултати спроведених истраживања у дисертацији указују како је могуће превентивно решавати континуирано унапређивање процеса финансијског извештавања на бази поштене тржишне вредности у оквиру обухватне и интегралне апликације МСФИ у Србији. За Србију као земљу која је и даље у транзицији и није завршила процесе реформи и формирања тржишних институција финансијско извештавања у оквиру контекста реформи обрачунског система јесте једно од кључних питања креирања новог тржишног окружења за пословање фирми, инвестиције, убрзан економски развој и ефикасно функционисање система финансијског извештавања. Таква оријентација је одмерена и по нашој оцени исправна и адекватна.

Анализирана обимна савремена литература је референтно указала на идентичне закључке до којих су дошла и ова истраживања на основу хипотетичког категоријалног система. Примена МСФИ сагледава се кроз анализу могућих конфликта интереса корисника финансијских извештаја, факторе који утичу на групу информација расположивих за спољне кориснике и кроз институционални оквир финансијског извештавања на бази поштене вредности у Србији, са циљем оцене потреба унапређивања корпоративног управљања рачуноводственим информацијама и са њима повезаним финансијским информацијама.

Понуда финансијских извештаја елаборира се кроз детерминанте савремених рачуноводствених информација, потенцијалне конфликте интереса тих информација, тражњу за пословно-финансијским информацијама, као и кроз тематизацију осталих извора рачуноводствених информација уз наглашавање компаративне предности информација из финансијских извештаја. Регулаторни оквир финансијског извештавања у Србији обухвата сагледавање развоја и резултата модела и нивоа корпоративног управљања у Србији као земљи транзиције од 2001. до 2013. године. Указује се на правце и потребе даљих реформи и унапређења обрачунског система у Србији. Оцењују се резултати реформи, искуства и нерешени проблеми, са циљем сагледавања утицаја реформе обрачунског система у Србији на унапређење међународних стандарда финансијског извештавања на бази поштене вредности и корпоративног управљања у нашој земљи. Тиме је омогућено сагледавање планова, акција и предлога правца реформи система финансијског извештавања у Србији. Кандидат мр Живојин Б. Прокоповић је кроз читав рад уравнотежено пратио план истраживања и постављен систем хипотеза, водећи рачуна о томе да је потребно закључивање на основу научно верификованих чињеница у свим деловима рада, што је добар и једини могућ и исправан приступ.

У сегменту финансијског извештавања на бази поштене вредности и корпоративног управљања у Србији презентира се савремени теоријски модел, методолошки аспекти креирања модела за прихватање таквог финансијског извештавања у Србији. Модел је прихватљив у пракси, а дате су и препоруке у домену унапређења квалитета корпоративног управљања у Србији. Оријентација ка опредмећењу предмета истраживања кроз прихватање датог модела у пракси је вредна пажње и похвале, посебно у Србији где су овакви подаци више него оскудни, неадекватни, непоуздани, често их чак и нема, а још мање има других студија које би на референтан и

високо кредибилан начин могле бити додатна провера предметних истраживања односно њихова значајна корекција.

У завршним разматрањима анализира се финансијско извештавање на бази поштене вредности у функцији унапређења квалитета корпоративног управљања у Србији са нагласком на пословну праксу и интеракцији теоријског модела, пре свега англосаксонског са рудиментарном праксом у Србији. То је омогућило анализу финансијских извештаја на бази поштене вредности и утицај транспарентности процеса примене међународних стандарда финансијског извештавања у Србији.

Јасно се и недвосмислено може оценити да су сви делови рада хармонично укомпоновани, да су сегменти истраживања у функцији саме основне тезе изложене и доказане у овом раду – оцене утицаја, односно мере ефеката квалитета финансијског извештавања у Србији у функцији унапређења квалитета корпоративног управљања.

У оквиру прегледа објављених радова, а још више у предложеној литератури сагледана је јасна савремена концепција (Денчић-Михајлов, 2006), посебно аспекти међународног рачуноводства у домену финансијског извештавања (Гемон, Мик, 1998), као и код угледних домаћих аутора (Крстић, 2001). Направљен избор осталих извора научне и стручне литературе, преко 300 коришћених одредница у дисертацији, уверавају нас да је истраживачки приступ кандидата професионалан, одговоран и компетентан, те оцењујемо да је коришћена савремена научна литература и високо компетентни и кредибилни научни извори, и то избалансирано домаћи и инострани, а инострано претежно из англо-саксонског говорног подручја, који је практично стандардни језик савремене економске науке и наука о менаџменту у које спадају савремено рачуноводство и финансијско извештавање.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Спроведена истраживања потврдила су хипотезу да је Србија у периоду транзиције последњих година учинила значајне помаке у сфери прилагођавања и усаглашавања са политиком, стандардима и регулативом ЕУ. Тиме Србија чини много у циљу очувања одрживог развоја националне економије. Кључна одредница теме била је управо у указивању на перспективне компаративне предности Србије у овој сфери, која је и централно питање не само развоја већ и опстанка сваке па и српске економије. Како су фактори конкурентности бројни, као и фактори који утичу на постизање и очување компаративних предности, истакнуто је да сви привредни субјекти на челу са државним органима треба да препознају факторе одговорне за постизање успеха. Компаративне предности и конкурентност целокупне привреде Србије није на завидном нивоу, због чега је истакнуто да су за то најодговорнији бројни фактори политичко-економске природе. Поред тога што транзиција није у потпуности спроведена могу се уочити и други битни фактори. Међу њима су као значајни истакнути неповољни општи услови развоја и значајан недостатак инвестиција као заиста ограничавајући фактор. У истраживањима су утврђени потенцијални резултати сваке предвиђене акције, што је и био дефинисани резултатски циљ наведених истраживања.

Посматрано кроз аналитичку решетку истраживачких хипотеза, као мотива и водиле овог истраживања, наведене су идентификоване уз консултовање литературе која се тиче претходних истраживања стратегијских активности у српским фирмама, што је довело до утврђивања проблема унутар предмета истраживања. У том смислу, највећи број тако добијених научних индиција као фактора квалитета пословне квалификованости менаџмента упућује на претпоставку по којој стратегијске активности добрим делом не одговарају захтевима савременог предузетништва и функција менаџмента у фирмама. На основу тога, добијена је општа научна хипотеза за ово истраживање која гласи:

Истраживања у раду недвосмислено потврђују и наглашавају растућу потребу реинтеграције Србије у светске токове, укључивање у ЕУ и у области корпоративног извештавања посебно на бази поштене вредности. Таква оријентација прихвата опцију утицаја процеса транзиције на регулаторни оквир МСФИ са нагласцима који диктирају институције ЕУ као и глобалне попут ММФ-а и Светске банке. То је пут кроз веома комплексну, дуготрајну и осетљиву реформу обрачунског система, уз уважавање националних историјских и економских специфичности наше земље. Реформа у области обрачунског система доприноси побољшавању квалитета финансијског извештавања за шта је по закључцима овог истраживања први базични квалитативни критеријум – сама поштена тржишна вредност. Колега мр Живојин Б. Прокоповић уочава и неке од проблема и уских грла у овом домену, указујући на њих са различитих аналитичких аспеката. Остаје отворено питање у ком ће правцу ићи даље реформе обрачунског система и увођење МСФИ, уз сагледавање бројних предности за наше корпорације и привреду у целини.

Такође, с правом уочава и значајно избегавање од суочавања са бројним практичним анализираним проблемима који нису ништа мањи, што додатно указује на његове аналитичке способности и уверава нас да стасава у зрелог истраживача са значајном научном перспективом у овом домену.

У основи смаграмо да су исправни закључци да увођење и безрезервна имплементација МСФИ води ка привлачењу страних директних инвестиција и јачању домаћих финансијских инвестиција посредством берзи и директно у физичка улагања, уз потенцијални позитивни утицај на снижавање трошкова финансирања. На другој страни, чињеница да је значајан део економије Србије у сивој зони нелегалних и илегалних трансакција, отвара питање примене МСФИ и корпоративног управљања у целој привреди, па стога и ограниченог утицаја и ефеката који су предвиђени. Увођење МСФИ на бази поштене вредности и корпоративног управљања у Србији подразумева

веома високе трошкове образовања, ИТ, увођења, имплементације и сл. С друге стране, такав тип улагања унутар предузећа унапређује квалитет и ефекте процеса менаџмента, могућност увођења стратешког и оперативног менаџмента као основе корпоративног управљања, што је исправна оријентација. Концепт корпоративног управљања, друштвене одговорности фирме, која при том нема квалитетно финансијско извештавање посредством МСФИ и поштене вредности, могућ је само као нека врста схоластичког размишљања, при чему истичемо да у пракси тако нешто не постоји и вероватно и сигурно никада и неће постојати.

Кандидат је истраживао бројне елементе који утичу на квалитет информација у финансијским извештајима, при чему су у центру била питања вредновања на основу поштене тржишне вредности, која до сада према нашим истраживањима у теорији и научној литератури у Србији тек у иницијалној фази теоријске разраде модела. Сматрамо да је тиме колега мр Живојин Б. Прокоповић научно коректно и засновано указао на потребе даљих истраживања утицаја аспеката МСФИ на бази поштене вредности и квалитет корпоративног управљања, јер се тиме динамички усклађују аспекти конвергенције националних обрачунских система и метода њихове трансформације, као и степен и квалитет информација које треба да буду предмет коришћења поштене вредности у финансијским извештајима и ревизорског извештавања.

Стога на крају истичемо да потребе за бржим и ефикаснијим процесом квалитетне и обухватне реформе обрачунског система у нотном кључу МСФИ/ЕУ расту, управо због продубљујуће привредне кризе и растућег друштвеног консензуса да су економске, политичке и социјалне реформе не више потреба већ неминовност. Истраживања покренута и комплетирана овом докторском дисертацијом управо су подршка економским реформама и сегменту интеракције и повратних спрега квалитетног финансијског извештавања на основу МСФИ/МРС и увођења праксе кредибилног корпоративног управљања, што је нов квалитет у научним истраживањима у Србији, који је у складу са новим фокусима научних истраживања у области рачуноводства у свету.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу претходних елемената износимо свој синтетички суд, односно оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања, да је рад у деловима и у целини у потпуности урађен према важећим стандардима научних истраживања у области теорије рачуноводства, финансијског извештавања и ревизије у свету и код нас у Србији, уз претежно ослањање на савремену научну и професионалну литературу односно ауторе и високо угледне институције и организације у овој области. То нас уверава да ће кандидат мр Живојин Б. Прокоповић на овај начин моћи да закорачи прво на националну а потом на међународну научну сцену, те да је овај рад управо једна од првих потреба и корака његовог потпуног научног сазревања у том погледу. У методолошком, научном, стручном и техничком погледу по структури, квалитету презентације, предмету истраживања, методама и резултатима дисертацију колеге мр Живојина Б. Прокоповића: **"Међународни стандарди финансијског извештавања на бази поштене вредности и корпоративно управљање у Србији"** оцењујемо позитивно уз похвале напора, приступа, рада и презентираних резултата.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је рад написан у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Да

2. Да ли рад садржи све битне елементе

Да

3. По чему је рад оригиналан допринос науци

Међу првим је научним радовима који се у Србији бави аспектима комплексног проблема међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ) на бази поштене вредности и корпоративног управљања у Србији, по чему не само да је оригиналан овај аспект и допринос већ и спајање претходног са све значајнијим питањима квалитета корпоративног управљања

4. Недостаци рада и њихов утицај на резултат истраживања

Према мишљењу комисије рад нема недостатака.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација прихвати а кандидату одобри одбрана

X ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Бранко Љутић, Факултет за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду

Проф. др Драган Солеша, Факултет за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду

Проф. др Марко Царић, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.

Primož Ljatic